

Uchwała nr X/186 dnia 18 sierpnia 2011 roku Zarządu Polskiego Związku Piłki Nożnej w sprawie przyjęcia Zasad awansu i spadku sędziów Ekstraklasy, I i II ligi oraz powoływania kandydatów na sędziów II ligi

Na podstawie art. 34 § 1 pkt r) Statutu PZPN postanawia się, co następuje:

I. Przyjmuje się Zasady awansu i spadku sędziów Ekstraklasy, I i II ligi oraz powoływania kandydatów na sędziów II ligi w następującym brzmieniu:

**Zasady awansu i spadku sędziów Ekstraklasy, I i II ligi
oraz powoływania kandydatów na sędziów II ligi**

ROZDZIAŁ I. Postanowienia ogólne

- 1. Niniejsze zasady spełniają wymogi i zostały dostosowane do warunków Konwencji Sędziowskiej UEFA.**
2. Użyte w niniejszych zasadach określenie „sędzia szczebla centralnego” oznacza sędziego uprawnionego do prowadzenia zawodów Ekstraklasy, I i II ligi, Pucharu Polski, Pucharu Ekstraklasy, Młodej Ekstraklasy oraz zawodów barażowych.
3. Ilekroć mowa w niniejszych zasadach o „sezonie rozgrywkowym” należy przez to rozumieć cykl rozgrywkowy (jesień – wiosna).
4. Sędzia szczebla centralnego musi spełniać następujące wymagania:
  - a. posiadać minimum średnie wykształcenie (potwierdzone za zgodność z oryginałem przez Przewodniczącego KS ZPN kserokopią dokumentu poświadczającego poziom wykształcenia),
  - b. posiadać sprawność fizyczną oraz sportową sylwetkę,
  - c. odznaczać się nienaganną postawą etyczno-moralną,
  - d. działać aktywnie w macierzystej organizacji sędziowskiej - szczególnie w zakresie szkolenia,
  - e. osiągać pozytywne oceny na prowadzonych zawodach,
  - f. nie może być pracownikiem ani działaczem społecznym żadnego klubu sportowego posiadającego sekcję piłki nożnej,
  - g. wykazywać właściwą dyspozycyjność do prowadzenia zawodów.
5. Uprawnienia do prowadzenia zawodów dla sędziów szczebla centralnego nadawane są na jeden sezon rozgrywkowy i są równoznaczne z nadaniem licencji.
6. Zarząd KS PZPN ma prawo cofnąć uprawnienia sędziego danej klasy rozgrywkowej w trakcie trwania sezonu rozgrywkowego, gdy:
  - a. nie przestrzega lub uchyla się od spełniania wymogów ujętych w niniejszych zasadach;
  - b. naruszy normy etyczno-moralne w związku z pełnieniem funkcji sędziego (w tym również, gdy zostanie skazany prawomocnym wyrokiem przez sąd powszechny za przestępstwa popełnione umyślnie lub przestępstwo związane z korupcją w sporcie);

- c. nie przestrzega regulaminów i postanowień PZPN,
  - d. prowadzi zawody na niezadawalającym poziomie.
7. Awans lub prolongata uprawnień sędziego szczebla centralnego następuje po spełnieniu wszystkich warunków zawartych w niniejszych zasadach. W uzasadnionych przypadkach Zarząd KS PZPN ma prawo nadać w trakcie sezonu uprawnienia do prowadzenia zawodów w klasie wyższej.
8. Awans i spadek sędziów Ekstraklasy, I i II ligi następuje po zakończeniu całego sezonu rozgrywkowego, z wyjątkiem przypadków opisanych w punkcie 6 od litery a) do litery d) oraz w punkcie 7.

ROZDZIAŁ II. Postanowienia dotyczące wieku i liczby sędziów

1. Dla sędziów poszczególnych klas - Ekstraklasa, I i II ligi ustala się następujące granice wieku:
- a. sędziowie międzynarodowi – wg aktualnych ustaleń FIFA,
  - b. sędziowie Ekstraklasy – do 47 lat,
  - c. sędziowie I ligi – do 45 lat,
  - d. sędziowie II ligi – do 42 lat
  - e. sędziowie awansujący z I ligi do Ekstraklasy – 42 lat i mniej.
  - f. sędziowie awansujący z II ligi do I – 40 lat i mniej
  - g. sędziowie awansujący z III ligi do II – 35 lat i mniej w tym jeden z sędziów z danego związku nie może mieć więcej niż 30 lat w roku awansu.
2. Ustala się następującą maksymalną liczbę sędziów:
- a. Ekstraklasa – do 16
  - b. I liga – do 26, od 01.01.2012 do 24
  - c. II liga – do 55, od 01.01.2012 do 50
3. Jako miarodajny przyjmuje się wiek osiągnięty przez sędziego w danym roku kalendarzowym (tzn. że sędzia może awansować do Ekstraklasy zgodnie z zasadami awansu w roku kalendarzowym, w którym kończy 42 rok życia, a do I ligi gdy kończy 40 rok życia).
4. Uprawnienia sędziego do prowadzenia zawodów Ekstraklasy, I i II ligi kończą się 30 czerwca danego roku.
5. Sędzia, który osiąga granice wieku w danym roku kalendarzowym, nie uzyskuje prolongaty swoich uprawnień począwszy od rundy jesiennej.
6. Jeżeli sędzia, ze względu na wiek opuszcza Ekstraklasę, I lub II ligę i nie znajduje się na miejscu spadkowym, Zarząd KS PZPN ma prawo do uzupełnienia listy w tej klasie rozgrywkowej spośród tych sędziów, którzy spełniają niniejsze zasady.
7. Listę kandydatów na sędziów Ekstraklasy I i II ligi (wg ilości ustalonych w punkcie 2) ustala Zarząd Kolegium Sędziów PZPN, przedstawiając ją do zatwierdzenia Zarządowi PZPN.

ROZDZIAŁ III. Egzaminy – obserwacje

1. Na wszystkich zawodach ligowych oraz ustalonych przez Zarząd KS PZPN meczach Pucharu Polski, Pucharu Ekstraklasy i zawodach barażowych (również z udziałem drużyn III ligowych), sędziowie są poddawani egzaminom praktycznym – obserwacjom. Oceny wystawiane są w skali od 5,0 do 10,0 co 0,1 i stanowią jeden z elementów przy rozpatrywaniu awansów i spadków sędziów przez Zarząd Kolegium Sędziów PZPN.
2. W przypadku prowadzenia zawodów przez sędziów poza granicami kraju na mocy podpisanej umowy w ramach wymiany sędziów pomiędzy PZPN a innymi Federacjami, oceny uzyskane przez sędziów na tych zawodach nie są wliczane do średniej za dany sezon rozgrywkowy.
3. Sędziowie Ekstraklasy I i II ligi prezentujący wysoki poziom prowadzenia zawodów będą częściej uwzględniani w obsadzie zawodów.
Decyzja o liczbie prowadzonych przez sędziego zawodów nie może być przedmiotem odwołania ze strony sędziego i nie podlega uzasadnianiu ze strony KS PZPN.
4. W przypadku otrzymania oceny 7.4 lub niższej z egzaminu praktycznego, Zarząd Kolegium Sędziów PZPN w ciągu 7 dni dokona analizy zapisu video meczu i podejmie stosowne decyzje tzn.:
  - a. może unieważnić ocenę w przypadku rażącej pomyłki obserwatora w ocenie sędziego,
  - b. może poddać sędziego obserwacji w niższej klasie rozgrywkowej,
  - c. w przypadku potwierdzenia niskiego poziomu sędziowania poddać egzaminowi komisijnemu.
5. Średnią ocen z egzaminów praktycznych ustala się zgodnie z Rozdziałem V pkt 1

ROZDZIAŁ IV. Egzaminy teoretyczne i kondycyjne

1. W każdym sezonie rozgrywkowym KS PZPN organizuje następujące kursy i egzaminy:
  - a. centralny letni kurs dla sędziów Ekstraklasy, I i II ligi,
  - b. centralny zimowy kurs dla sędziów Ekstraklasy, I i II ligi.
  - c. konferencje szkoleniowo-unifikacyjne
2. Na każdym kursie przeprowadzany jest egzamin teoretyczny i kondycyjny.
3. KS PZPN może na kursie zimowym w przypadku bardzo trudnych warunków atmosferycznych i terenowych, ograniczyć zakres egzaminu kondycyjnego.
4. Wszystkie egzaminy mają charakter zaliczeniowy – przy czym minima zaliczeniowe wynoszą:
  - a. dla testu pisemnego – 80% prawidłowych odpowiedzi,
  - b. dla sprawdzianu kondycyjnego wg zasad sprawdzianu interwałowego,
  - c. dla sprawdzianu filmowego – 70 % prawidłowych odpowiedzi.Sprawdzian ten składa się z wyżej wymienionych testów. Warunkiem zaliczenia sprawdzianu jest uzyskanie minimum zaliczeniowego ze wszystkich testów.

Test 1:

6 x 40 metrów w odstępach 1,5 minutowych – maksymalny dopuszczalny czas 6,2 sekundy dla sędziów międzynarodowych, Ekstraklasy i I ligi oraz 6,4 sekundy dla sędziów II ligi dla każdego z 6 szybkich biegów – ze startu lotnego.

Jeżeli sędzia upada lub potyka się, dostaje dodatkową próbę (1 próba = 1 x 40 metrów).

Jeśli sędzia nie zalicza jednej z sześciu prób, to dostaje tylko jedną dodatkową próbę po szóstym starcie. Jeśli dwa sprinty nie zostaną niezaliczone, to sędzia nie zalicza testu.

Test 2:

Sprawdzający naprzemienną aktywność biegu z chodem.

Na pierwszy gwizdek prowadzącego test – sędziowie muszą pokonać 150 metrów w czasie 30 sekund z miejsca startu. Następnie mają oni 35 sekund na pokonanie 50 metrów pieszo. Na kolejny sygnał gwizdka sędziowie muszą ponownie przebiec 150 metrów w czasie 30 sekund, następnie mają przejść 50 metrów w czasie 35 sekund. To składa się na 1 okrążenie. (sędziowie II ligi na przejście 50 metrów – limit 40 sekund).

Każdy sędzia musi przybyć przed sygnałem gwizdka do „strefy chodzenia”, którą wyznaczają 4 pachołki (3 metry przed i 3 metry za oznaczeniem dystansu 150 metrów). Jeśli sędzia wyraźnie nie postawi jednej stopy w „strefie chodzenia”, to obsługujący test sygnalizuje powyższe zdarzenie. Za pierwszym razem otrzymuje ostrzeżenie, za drugim zostaje wykluczony.

Sędziowie nie mogą opuścić „strefy chodzenia” przed następnym gwizdkiem.

Minimalna liczba okrążeń, aby zaliczyć test wynosi 10. Łącznie test nie może wynosić więcej niż 15 okrążeń dla danego sędziego.

5. W przypadku nie osiągnięcia wyznaczonych czasów lub dystansów test kondycyjny nie jest zaliczony.
6. Egzaminy teoretyczne i sprawdziany kondycyjne (organizowane według pkt 1 a) i b) są brane pod uwagę przy rozpatrywaniu awansów i spadków sędziów po zakończeniu sezonu rozgrywkowego. Do awansu może być brany pod uwagę jedynie ten sędzia, który zaliczy egzaminy (letni i zimowy) w pierwszych terminach.
7. W uzasadnionych przypadkach (choroba, kontuzja) Zarząd KS PZPN ma prawo zwolnić sędziego Ekstraklasy I i II ligi od uczestnictwa w egzaminach. Nie zwalnia to jednak sędziego od złożenia egzaminów przed Komisją w terminie dodatkowym (uznawanym w tym przypadku jako pierwszy termin), wyznaczonym przez Zarząd KS PZPN.
8. Sędziemu delegowanemu na zawody w terminie egzaminu, wyznacza się nowy termin. Sędzia taki może być uwzględniany w obsadzie.
9. Jeżeli sędzia międzynarodowy w okresie nie dłuższym niż 30 dni przed wyznaczonym terminem egzaminu, uczestniczył w oficjalnym kursie UEFA lub FIFA, to wynik sprawdzianu kondycyjnego zostanie mu zaliczony, jeśli zakres i forma tego egzaminu były zbieżne z zakresem egzaminu w Polsce. Podstawą do zaliczenia będzie oficjalny dokument UEFA lub FIFA.

10. Sędzia Ekstraklasy, I i II ligi, który nie zaliczy jednego lub kilku testów egzaminu w wyznaczonym przez Zarząd KS PZPN terminie egzamin poprawkowy zalicza w wyznaczonym przez Zarząd KS PZPN terminie.
11. Do czasu zaliczenia egzaminu sędzia nie jest uwzględniany w obsadzie zawodów. Po powtórnym nie zaliczeniu któregokolwiek z testów w poprawkowym terminie, sędzia zostanie przesunięty do niższej klasy rozgrywkowej, pod warunkiem zaliczenia egzaminu w kolejnym terminie, który jest terminem ostatecznym. Brak zaliczenia tego egzaminu skutkuje przekazaniem sędziego do dyspozycji macierzystego ZPN.
12. Sędzia, który z przyczyn nieusprawiedliwionych nie weźmie udziału w wyznaczonym terminie egzaminu, zostanie przekazany do dyspozycji macierzystego ZPN.
13. Sędzia, który w trakcie testu kondycyjnego dozna kontuzji, potwierdzonej przez lekarza, zostanie dopuszczony do kolejnego testu po zgłoszeniu gotowości w terminie określonym przez Zarząd KS PZPN. Test taki traktowany jest jako odbyty w pierwszym terminie.
14. Egzaminy poprawkowe odbywają się w terminach ustalonych przez Zarząd KS PZPN.
15. Sędziowie są zobowiązani do uczestnictwa w szkoleniu korespondencyjnym. O formie i treści tego szkolenia decyduje Zarząd KS PZPN.
Nie nadesłanie prac w wyznaczonym terminie spowoduje wstrzymanie sędziego w obsadzie zawodów do czasu wywiązania się z tego wymogu.

ROZDZIAŁ V. Listy klasyfikacyjne

1. Po zakończeniu jesiennej rundy rozgrywkowej oraz po zakończeniu całego sezonu Zarząd KS PZPN ustala listę klasyfikacyjną sędziów danej klasy rozgrywkowej, biorąc pod uwagę m. in.:
  - a. średnią ocen uzyskanych od obserwatorów za przeprowadzone zawody w rundzie jesiennej i za cały sezon. Średnia z ocen mnożona jest przez współczynnik 3.
  - b. ranking ustalony przez Komisję Szkoleniową (dotyczy Ekstraklasy),
  - c. ranking ustalony przez obserwatorów po zakończeniu rundy jesiennej i po zakończeniu całego sezonu. Miejsca zajęte przez sędziów w ww. rankingach podlegają punktacji.
2. Do sklasyfikowania sędziego niezbędne jest przeprowadzenie minimum 7 zawodów w sezonie rozgrywkowym.

ROZDZIAŁ VI. Awanse i spadki

1. O awansach i spadkach decyduje lista klasyfikacyjna ustalona według zasad zawartych w Rozdz. V pkt 1 oraz wymogi dotyczące wieku sędziów ujęte w Rozdziale II pkt 1.
2. Sędziowie I i II ligi ubiegający się o awans oprócz spełnienia wszystkich wymogów zawartych w niniejszych zasadach muszą przeprowadzić minimum dziesięć zawodów w sezonie .

ROZDZIAŁ VII. Sędziowie międzynarodowi i kandydaci na sędziów międzynarodowych – zasady mianowania

1. Sędziowie główni międzynarodowi muszą znać język angielski. Zasady sprawdzania znajomości języka obcego ustala Zarząd KS PZPN.
2. Uprawnienia sędziego FIFA po raz pierwszy może uzyskać sędzia Ekstraklasy, który:
  - a. nie przekroczył 40 lat w momencie nominacji,
  - b. był sędzią Ekstraklasy i przeprowadził w niej minimum 20 zawodów,
  - c. spełnia warunki określone przez FIFA,
  - d. Zarząd KS PZPN przedstawia Zarządowi PZPN proponowaną listę kandydatów na sędziów międzynarodowych do zatwierdzenia.
3. Sędzia FIFA zostaje ponownie kandydatem jeżeli:
  - a. wg oceny Zarządu KS PZPN prowadzi zawody w Ekstraklasie na poziomie bardzo dobrym,
  - b. na zawodach międzynarodowych uzyskuje co najmniej dobre oceny,
  - c. odpowiada warunkom podanym w Rozdziale II Punkt 1a niniejszych zasad w zakresie wieku.
  - d. stwarza perspektywę uzyskiwania awansu do wyższych klas w hierarchii FIFA.
4. Prawo zatwierdzenia listy sędziów międzynarodowych przedstawionej przez Zarząd KS PZPN przysługuje Zarządowi PZPN.

ROZDZIAŁ VIII. Kandydaci na sędziów II ligi:

1. Po zakończeniu każdej rundy jesiennej danego sezonu poszczególne Kolegia Sędziów wytypują z pośród sędziów III ligi, po dwóch kandydatów na sędziów II ligi (łącznie 32 kandydatów).
2. Kandydaci przed rundą wiosenną zostaną poddani egzaminowi konkursowemu. Minimum konieczne do zaliczenia egzaminu wynosi:
  - a. Dla testu pisemnego – 80% prawidłowych odpowiedzi.
  - b. Dla sprawdzianu kondycyjnego (sprawdzian interwałowy – testy nr 1 i 2).
Warunkiem zaliczenia testu nr 2, jest przebiegnięcie 12 okrążeń.
  - c. Dla sprawdzianu filmowego – 70 % prawidłowych odpowiedzi.
3. Kandydaci, którzy nie zdadzą powyższego egzaminu zostaną przekazani do dyspozycji macierzystych Kolegiów Sędziów, bez możliwości zastąpienia ich innymi kandydatami.
4. Kandydaci, którzy pomyślnie zdadzą powyższy egzamin, zostaną dopuszczeni w rundzie wiosennej do egzaminu praktycznego (obserwacji) na 3 zawodach III ligi oraz na 1 zawodach „Młodej Ekstraklasy”, na których obserwowani będą przez obserwatorów Ekstraklasy.
Jedynie oceny uzyskane na tych zawodach, będą brane pod uwagę przy tworzeniu końcowego rankingu kandydatów.
5. Na końcową ocenę kandydata składać się będzie: średnia z obserwacji X 3, plus wynik egzaminu.

6. Awans do II ligi uzyska co najmniej 8 najlepszych sędziów-kandydatów. O ostatecznej liczbie sędziów awansujących do II ligi, decyduje Zarząd Kolegium Sędziów PZPN.

ROZDZIAŁ IX. Postanowienia końcowe:

1. Sędzia szczebla centralnego za zgodą Zarządu KS PZPN może być czasowo urlopowany.
2. Zgoda KS PZPN na czasowy urlop każdorazowo powinna zawierać następujące elementy:
  - a. określać jednoznacznie długość urlopu,
  - b. określać wymogi, jakie sędzia musi spełnić, aby uzyskać prolongatę uprawnień na nowy sezon rozgrywkowy.
3. Nie prowadzenie zawodów na szczeblu centralnym w okresie przekraczającym 12 miesięcy powoduje przesunięcie sędziego o jedną klasę rozgrywkową niżej. Prowadzenie zawodów w tej klasie rozgrywkowej uzależnione jest od spełnienia wymogów egzaminacyjnych przewidzianych dla tej klasy rozgrywkowej oraz limitów wiekowych. Przesunięcie sędziego może nastąpić od początku nowego sezonu rozgrywkowego. Sędziowie ci mogą ponownie ubiegać się o awans po minimum jednym sezonie rozgrywkowym i przeprowadzeniu minimum 10 spotkań wyznaczonych przez KS PZPN.
4. Brak możliwości prowadzenia zawodów wymaga pisemnego zgłoszenia do Zarządu KS PZPN wraz z uzasadnieniem o urlop.
5. W uzasadnionych przypadkach Zarząd KS PZPN ma prawo delegować na zawody o mistrzostwo Ekstraklasy wyróżniających się sędziów I ligi. Dotyczy to również sędziów II ligi delegowanych na zawody I ligi. Ocenę wystawioną przez obserwatora zalicza się do średniej ocen sędziego z egzaminów praktycznych w tej klasie, do której uzyskał uprawnienia na dany sezon rozgrywkowy.
6. W przypadku stwierdzenia przez Zarząd KS PZPN lub powołaną w tym celu komisję (na podstawie ciągłego zapisu video od chwili rozpoczęcia do momentu zakończenia zawodów), że obserwator wystawił nieadekwatną ocenę w stosunku do zdarzeń krytycznych mających istotny wpływ na ocenę końcową sędziego, Zarząd KS PZPN ma prawo unieważnić ocenę. W takim przypadku w odniesieniu do obserwatora zostaną zastosowane odpowiednie sankcje.
7. W przypadku odwołania sędziego od oceny z egzaminu praktycznego, Zarząd KS PZPN lub powołana w tym celu komisja (na podstawie ciągłego zapisu video od chwili rozpoczęcia do momentu zakończenia zawodów) stwierdzi, że obserwator wystawił nieadekwatną ocenę w stosunku do zdarzeń mających wpływ na ocenę końcową sędziego, Zarząd KS PZPN ma prawo unieważnić ocenę. Odwołanie powinno zawierać zapis video całych zawodów, złożone do Przewodniczącego KS PZPN w terminie 30 dni od daty zawodów.
8. Wprowadza się bezwzględny zakaz kontaktu telefonicznego lub osobistego sędziego z przedstawicielami klubów. Naruszenie powyższego zakazu spowoduje automatyczne

wstrzymanie w obsadzie sędziego od prowadzenia zawodów na okres ustalony przez Zarząd KS PZPN. Niezależnie od tego sprawa zostanie przekazana do Wydziału Dyscypliny PZPN.

9. Do interpretacji niniejszych zasad awansu i spadku upoważniony jest Zarząd KS PZPN.
10. Decyzje Zarządu KS PZPN w sprawie awansów i spadków mają charakter nominacji i nie podlegają odwołaniu oraz zaskarżeniu.
11. Niniejsze zasady zostały przyjęte i zatwierdzone przez Zarząd PZPN w dniu 18 sierpnia 2011 roku

II. Niniejsza Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Prezes PZPN *Grzegorz Lato*

187

Uchwała nr X/187 z dnia 18 sierpnia 2011 roku Zarządu Polskiego Związku Piłki Nożnej dot. „Zasad awansu i spadku sędziów asystentów szczebla centralnego”

Na podstawie art. 34 § 1 pkt r) Statutu PZPN przyjmuje się następujące

Zasady awansu i spadku sędziów asystentów szczebla centralnego

Rozdział I. Postanowienia ogólne

1. **Niniejsze zasady spełniają wymogi i zostały dostosowane do warunków Konwencji Sędziowskiej UEFA.**
2. Użyte w niniejszych zasadach określenie „sędzia asystent szczebla centralnego” oznacza sędziego asystenta lub sędzię asystentkę, uprawnionych do prowadzenia zawodów Ekstraklasy I i II ligi, Pucharu Polski, Pucharu Ekstraklasy, meczów barażowych i meczów „Młoda Ekstraklasa”.
3. Ilekroć mowa w niniejszych zasadach o „sezonie rozgrywkowym” należy przez to rozumieć cykl rozgrywkowy (jesień - wiosna).
4. Sędzia asystent szczebla centralnego musi spełniać następujące wymagania:
  - a. posiadać minimum średnie wykształcenie (potwierdzone za zgodność z oryginałem przez Przewodniczącego KS ZPN kserokopią dokumentu poświadczającego poziom wykształcenia),
  - b. posiadać sprawność fizyczną oraz sportową sylwetkę,
  - c. odznaczać się nienaganną postawą etyczno-moralną,
  - d. działać aktywnie w macierzystej organizacji sędziowskiej - szczególnie w zakresie szkolenia,
  - e. osiągać pozytywne oceny na prowadzonych zawodach,

- f. nie może być pracownikiem ani działaczem społecznym żadnego klubu sportowego posiadającego sekcję piłki nożnej.
  - g. wykazywać właściwą dyspozycyjność do prowadzenia zawodów.
5. Sędziów asystentów szczebla centralnego dzieli się na dwie grupy:
- **grupa I** – sędziowie asystenci międzynarodowi i sędziowie asystenci szczebla krajowego z uprawnieniami do prowadzenia Ekstraklasy i I ligi, Pucharu Polski, Pucharu Ekstraklasy, meczów barażowych,
  - **grupa II** – sędziowie asystenci szczebla krajowego z uprawnieniami do prowadzenia II ligi, Pucharu Polski, Pucharu Ekstraklasy oraz „Młodej Ekstraklasy”.
- Awanse i spadki w obrębie tych grup odbywają się na podstawie warunków zawartych w niniejszych zasadach.
- Sędziowie I i II grupy prezentujący wysoki poziom prowadzenia zawodów będą częściej uwzględniani w obsadzie zawodów, natomiast prezentujący słabszy poziom – rzadziej.
- Ilość otrzymywanych zawodów do prowadzenia przez sędziego nie podlega roszczeniom z jego strony i nie podlega uzasadnianiu ze strony KS PZPN.
6. Uprawnienia do prowadzenia zawodów dla sędziów asystentów I i II grupy nadawane są na jeden sezon rozgrywkowy, a sędziom międzynarodowym na rok kalendarzowy według ustaleń FIFA.
7. Awans i spadek sędziów asystentów I i II grupy następuje po zakończeniu całego sezonu rozgrywkowego.
8. W uzasadnionych przypadkach Zarząd KS PZPN może przesunąć sędziego I grupy do II grupy, a sędziego II grupy do macierzystego KS ZPN w trakcie trwania sezonu rozgrywkowego gdy spełniony jest przynajmniej jeden z warunków:
- a. łamie lub uchyla się od spełniania wymogów ujętych w niniejszych zasadach;
  - b. nie przestrzega regulaminów i postanowień PZPN.
9. O zasadach ustalania obsady sędziów asystentów szczebla centralnego decyduje Zarząd KS PZPN z uwzględnieniem sugestii sędziów głównych Ekstraklasy, I i II ligi.

Rozdział II. Postanowienia dotyczące wieku i liczby sędziów asystentów

1. Dla sędziów asystentów poszczególnych grup ustala się następujące granice wieku:
  - a. dla sędziów międzynarodowych - wg aktualnych ustaleń FIFA,
  - b. dla sędziów I grupy - do 47 lat,
  - c. dla sędziów II grupy - do 45 lat,
  - d. dla sędziów awansujących po raz pierwszy do II grupy - do 40 lat .
2. Jako miarodajny przyjmuje się wiek osiągnięty przez sędziego asystenta w danym roku kalendarzowym, a uprawnienia sędziego do prowadzenia zawodów przez sędziów I i II grupy kończą się 30 czerwca danego roku.
3. Sędzia, który osiąga granice wieku w roku kalendarzowym, nie uzyskuje prolongaty swoich uprawnień od rundy jesiennej.
4. Na każdy sezon ustala się następujące ilości sędziów asystentów w grupach:
  - a. I grupa – do 40 sędziów – w tym asystenci międzynarodowi wg limitów FIFA,

- b. II grupa – wg potrzeb sędziów głównych do 130 sędziów.
5. Jeżeli w I i II grupie poza miejscami spadkowymi znajdują się sędziowie asystenci, którzy przekroczyli granicę wieku: 47 w I grupie i 45 lat w II grupie, to zostaną oni przekazani do Kolegium Sędziów macierzystego Związku Piłki Nożnej.

Rozdział III. Egzaminy – obserwacje

1. Na wszystkich zawodach Ekstraklasy, I i II ligi, Pucharu Polski, Pucharu Ekstraklasy oraz Młodej Ekstraklasy sędziowie asystenci są poddawani egzaminom praktycznym - obserwacjom. Oceny wystawiane są w skali 5,0 – 10,0 co 0,10.
2. Po zakończeniu sezonu rozgrywkowego KS PZPN sporządza listę ocen z egzaminów praktycznych sędziów asystentów, dla poszczególnych grup oddzielnie, jako średnie arytmetyczne z ocen indywidualnych uzyskanych w ciągu całego sezonu rozgrywkowego.
3. Do średniej oceny zalicza się wszystkie wyniki egzaminów praktycznych uzyskane na zawodach krajowych, do prowadzenia których został wyznaczony sędzia.
4. Aby zostać sklasyfikowanym sędzią asystentem musi przeprowadzić w sezonie rozgrywkowym minimum 8 zawodów:
  - a. asystenci I grupy – co najmniej 4 zawody w Ekstraklasie lub I lidze.
  - b. asystenci II grupy – co najmniej 4 zawody w I lub II lidze .
5. W przypadku otrzymania oceny 7.4 lub niższej z egzaminu praktycznego na zawodach Ekstraklasy, I lub II ligi oraz Pucharu Polski Zarząd KS PZPN dokona analizy sprawozdania obserwatora lub zapisu video z meczu i podejmie stosowne decyzje:
  - a. może unieważnić ocenę w przypadku rażącej pomyłki obserwatora w ocenie sędziego,
  - b. może poddać sędziego obserwacji na niższej klasie rozgrywkowej lub egzaminowi komisijnemu.Sędzia asystent I grupy prowadzący zawody na poziomie niezadowalającym (dwukrotnie ocena 7.4 lub niższa) zostanie przesunięty do II grupy, a sędzia asystent II grupy oddany do dyspozycji macierzystego KS ZPN.
6. Sędzia asystent, który w trakcie sezonu został usunięty z danej grupy, przy sporządzaniu listy klasyfikacyjnej będzie wliczany do sędziów zdegradowanych do niższej klasy.
7. Sędzia asystent szczebla centralnego nie może prowadzić zawodów III ligi jako sędzia główny, a także jako asystent w tej klasie.

Rozdział IV. Egzaminy teoretyczne i kondycyjne

1. W każdym sezonie rozgrywkowym KS PZPN organizuje następujące kursy i egzamin-y:
  - a. centralny letni kurs dla sędziów asystentów I i II grupy,
  - b. centralny zimowy kurs dla sędziów asystentów I i II grupy,
  - c. konferencje szkoleniowo – unifikacyjne.
2. Programy kursów i zakresy egzaminów ustalane są każdorazowo w odrębnym trybie. Na każdym kursie przeprowadzony jest egzamin teoretyczny i kondycyjny.

3. KS PZPN może na kursie zimowym - w przypadku bardzo trudnych warunków atmosferycznych i terenowych ograniczyć zakres egzaminu kondycyjnego.
4. Egzamin teoretyczny i kondycyjny dla sędziów asystentów I i II grupy mają charakter zaliczeniowy, przy czym minima zaliczeniowe wynoszą:
  - a. dla testu pisemnego – 80% prawidłowych odpowiedzi,
  - b dla testu filmowego - 70 % prawidłowych odpowiedzi,
  - c. dla sprawdzianu kondycyjnego (sprawdzian interwałowy)Sprawdzian ten składa się z dwóch testów. Warunkiem zaliczenia tego sprawdzianu jest uzyskanie minimum zaliczeniowego z Testu 1 i Testu 2.

Test 1:

6 x 40 metrów w odstępach 1,5 minutowych – maksymalny dopuszczalny czas 6,2 sekundy dla asystentów II grupy każdego z 6 szybkich biegów (dla asystentów sędziów międzynarodowych i asystentów I grupy – 6,0).

Jeżeli sędzia upada lub potyka się, dostaje dodatkową próbę (1 próba = 1 x 40 metrów).

Jeśli sędzia nie zalicza jednej z sześciu prób, to dostaje tylko jedną dodatkową próbę po szóstym starcie. Jeśli dwa sprinty są niezaliczone, to sędzia nie zalicza tego testu.

Test 2:

Sprawdzający naprzemienną aktywność biegu z chodem.

Na pierwszy gwizdek prowadzącego test – sędziowie muszą pokonać 150 metrów w czasie 30 sekund z miejsca startu. Po czym mają oni 45 sekund na pokonanie 50 metrów idąc. Na kolejny sygnał gwizdka sędziowie muszą ponownie przebiec 150 metrów w czasie 30 sekund, po czym następuje przejście 50 metrów w czasie 45 sekund. To składa się na 1 okrążenie. (sędziowie międzynarodowi i I grupy na przejście 50 metrów – limit 40 sekund).

Każdy sędzia musi przybyć przed sygnałem gwizdka do „strefy chodzenia”, którą wyznaczają 4 pachołki (3 metry przed i 3 metry za oznaczeniem dystansu 150 metrów). Jeśli sędzia wyraźnie nie postawi jednej stopy w „strefie chodzenia”, to obsługujący test sygnalizuje powyższe zdarzenie. Za pierwszym razem otrzymuje ostrzeżenie, za drugim zostaje wykluczony.

Sędziowie nie mogą opuścić „strefy chodzenia” przed następnym gwizdkiem. Minimalna ilość okrążeń do zaliczenia tego testu wynosi 10. Łącznie test ten nie może trwać więcej niż 15 okrążeń dla danego sędziego.

5. W uzasadnionych przypadkach (choroba, kontuzja) Zarząd KS PZPN ma prawo zwolnić sędziego asystenta I lub II grupy od uczestniczenia w egzaminach. Nie zwalnia to jednak sędziego od złożenia egzaminów przed Komisją w terminie dodatkowym (uznawanym w tym przypadku jako pierwszy termin), wyznaczonym przez Zarząd KS PZPN.
6. Sędziom asystentom delegowanym na zawody w I terminie egzaminów – wyniki osiągnięte w oficjalnym terminie poprawkowym zaliczone zostaną jakby uzyskane zostały w pierwszym terminie.
Fakt delegowania sędziego na zawody w terminie egzaminów nie powoduje wstrzymania tego sędziego w obsadzie zawodów do momentu zaliczenia egzaminów.
7. Sędzia asystent I lub II grupy, który nie zaliczy jednego z egzaminów (teoretycznego lub kondycyjnego) lub obydwu w wyznaczonym przez Zarząd KS PZPN terminie - egzamin

teoretyczny lub kondycyjny zalicza w następnym wyznaczonym przez Zarząd KS PZPN terminie. Do tego czasu sędzia ten nie jest uwzględniany w obsadzie zawodów.

Po powtórnym nie zaliczeniu któregośkolwiek z egzaminów w dodatkowym terminie sędzia ten zostanie przesunięty do niższej grupy.

8. Sędziowie II grupy poddający się egzaminom teoretycznym bądź kondycyjnym w terminie poprawkowym nie są brani pod uwagę przy awansach do I grupy.
9. Przed rozpoczęciem każdego sezonu rozgrywkowego KS PZPN organizuje egzamin zaliczeniowy dla kandydatów na sędziów asystentów II grupy.
Egzamin ten składa się z części teoretycznej oraz sprawdzianu kondycyjnego - test interwałowy.
Na egzamin zostaną powołani kandydaci na sędziów asystentów II grupy w ilości niezbędnej do prowadzenia prawidłowej obsady zawodów, przy uwzględnieniu rekomendacji sędziów głównych.
Sędziowie, którzy zaliczą egzaminy zostaną powołani na centralny letni kurs sędziów szczebla centralnego.
Dla sędziów kandydatów egzamin organizowany jest tylko w jednym terminie i tylko jego wyniki decydują o możliwości awansu.
10. W uzasadnionych przypadkach Zarząd KS PZPN ma prawo zwolnić sędziego I i II grupy od uczestnictwa w jednym z kursów. Nie zwalnia to jednak sędziego od złożenia egzaminów przed Komisją w terminie dodatkowym wyznaczonym przez Zarząd.
11. Sędzia asystent I i II grupy, który nie przystąpi do egzaminów (teoretycznego lub kondycyjnego) w pierwszym i drugim terminie, wyznaczonym z powodu nieobecności usprawiedliwionej, zostanie przekazany do dyspozycji Kolegium Sędziów. Jeżeli natomiast w jednym z kursów nie zaliczy egzaminu teoretycznego lub kondycyjnego, może przystąpić do egzaminu poprawkowego w terminie wyznaczonym przez Zarząd KS PZPN.
Do momentu zdania egzaminu poprawkowego sędzia asystent nie będzie brany pod uwagę w obsadzie zawodów, a w przypadku nie zaliczenia egzaminu w terminie dodatkowym zostanie przekazany do dyspozycji macierzystego KS ZPN.
12. Sędzia asystent, który w sposób nieusprawiedliwiony nie weźmie udziału w jednym z kursów, zostanie przekazany do dyspozycji KS ZPN.
13. Sędzia asystent, który nie zaliczy jednego ze sprawdzianów w pierwszym terminie w dwóch kolejnych kursach, będzie przekazany do dyspozycji KS ZPN.
14. Sędzia asystent I lub II grupy, który w trakcie zdawania egzaminu kondycyjnego dozna kontuzji potwierdzonej przez lekarza, uniemożliwiającej mu zaliczenie tego egzaminu, może egzamin powtórzyć po zgłoszeniu gotowości do testu sprawnościowego. W tym przypadku wyniki uzyskane z powtórzonego sprawdzianu kondycyjnego będą zaliczane jak przewidują zasady awansu i spadku – jak uzyskane w pierwszym terminie.

Rozdział V. Listy klasyfikacyjne.

1. Po zakończeniu każdej rundy rozgrywkowej Zarząd KS PZPN ustala listy klasyfikacyjne sędziów asystentów dla każdej grupy oddzielnie.

2. Końcową ogólną ocenę sędziego asystenta grupy I stanowi średnia ocen uzyskanych od obserwatorów za przeprowadzone zawody.
Na podstawie ocen z obu rund Zarząd KS PZPN ustala ostateczną listę klasyfikacyjną sędziów asystentów grupy na każdy sezon rozgrywkowy.
3. Po zakończeniu całego sezonu rozgrywkowego tworzy się listę klasyfikacyjną sędziów grupy II na podstawie średniej arytmetycznej z egzaminów praktycznych z całego sezonu rozgrywkowego (II liga , PP oraz PE wyznaczonego przez PZPN).
4. W przypadku uzyskania przez więcej niż jednego sędziego takiej samej punktacji na liście klasyfikacyjnej - końcowej, po zakończeniu sezonu o miejscu sędziego decyduje Zarząd KS PZPN.
5. Sędzia asystent, który złoży rezygnację lub straci uprawnienia w trakcie trwania sezonu jest uwzględniany na ostatecznej liście klasyfikacyjnej po zakończeniu sezonu. Na jego miejsce (jeżeli nie był na miejscu spadkowym) ZPN od nowego sezonu może desygnować innego kandydata do grupy II.
6. Sporządzone według niniejszych zasad listy sędziów asystentów są przedstawiane Zarządowi PZPN do zatwierdzenia.

Rozdział VI. Awanse i spadki

1. Ilość awansów i spadków asystentów w poszczególnych klasach rozgrywkowych uzależniona jest od ilości awansów i spadków sędziów głównych.

Rozdział VII. Zasady mianowania sędziów międzynarodowych

1. Uprawnienia asystenta międzynarodowego na kolejny rok przy spełnieniu wszystkich innych warunków zawartych w niniejszych zasadach otrzymuje ten asystent, który w sezonie rozgrywkowym poprzedzającym moment nominacji zajął na liście czołowe miejsce (do 20).
2. Sędziowie asystenci międzynarodowi muszą znać dobrze w mowie język angielski.
Zasady sprawdzania znajomości języka obcego ustala Zarząd KS PZPN.
3. Uprawnienia sędziego asystenta FIFA po raz pierwszy może uzyskać sędzia I grupy, który:
  - a. nie przekroczył 39 lat,
  - b. przez co najmniej ostatnie dwa lata był sędzią asystentem grupy I i przeprowadził minimum 20 zawodów jako asystent w Ekstraklasie,
  - c. na liście klasyfikacyjnej I grupy zajmuje odpowiednio wysokie miejsce,
  - d. spełnia wszystkie warunki - wymogi określone przez FIFA dla tej klasy sędziów asystentów,
  - e. został zatwierdzony przez Zarząd PZPN.
4. Sędzia asystent FIFA uzyskuje prolongatę uprawnień na następny sezon rozgrywkowy, jeżeli spełnia następujące warunki:
  - a. na zawodach krajowych i międzynarodowych uzyskuje dobre oceny,
  - b. odpowiada warunkom podanym w rozdziale II pkt 1 niniejszych zasad w zakresie wieku,

c. zostanie zatwierdzony przez Zarząd PZPN.

Rozdział VIII. Postanowienia końcowe

1. Sędzia asystent I lub II grupy może być czasowo urlopowany – do 12 miesięcy – po uprzednim uzyskaniu zgody Zarządu KS PZPN. W stosunku do tych sędziów obowiązujące są wszystkie postanowienia niniejszych zasad dotyczące egzaminów.
2. Zgoda KS PZPN na czasowe urlopowanie każdorazowo ma zawierać następujące elementy:
  - a. długość okresu urlopowania,
  - b. wymogi jakie sędzia musi spełnić, aby uzyskać prolongatę uprawnień na nowy sezon rozgrywkowy,
  - c. klasę rozgrywkową, do której sędzia może być uprawniony po skończonym urlopie i spełnieniu warunków określonych przez Zarząd KS PZPN,
  - d. sposób klasyfikacji sędziego za dany sezon rozgrywkowy – w przypadku gdy urlopowanie rozpoczyna się w trakcie sezonu rozgrywkowego.
3. Sędzia asystent I lub II grupy może być przesunięty do grupy niższej bądź pozbawiony uprawnień sędziego asystenta szczebla centralnego w czasie trwania sezonu rozgrywkowego, jeśli:
  - a. prowadzi zawody na niezadowalającym poziomie - otrzyma dwa razy ocenę 7.4 lub ocenę niższą; lub
  - b. nie wykazuje niezbędnego zdyscyplinowania; lub
  - c. nie uczestniczy aktywnie w działalności macierzystego KS PZPN w szczególności w pracy szkoleniowej lub nie przestrzega regulaminów i postanowień KS PZPN.
4. W uzasadnionych przypadkach Zarząd KS PZPN ma prawo wyznaczyć do prowadzenia zawodów o mistrzostwo Ekstraklasy lub I ligi w czasie każdej rundy rozgrywkowej wyróżniających się sędziów asystentów z II grupy.
5. W przypadku stwierdzenia przez Zarząd KS PZPN lub powołaną w tym celu komisję (na podstawie zapisu video), że obserwator zawyżył ocenę w sposób znaczący w stosunku do zdarzeń mających wpływ na końcowy wynik zawodów, Zarząd KS PZPN może ocenę unieważnić.
W takim przypadku w stosunku do obserwatora zostaną zastosowane odpowiednie sankcje.
6. Wprowadza się bezwzględny zakaz kontaktu telefonicznego lub osobistego sędziego asystenta z przedstawicielami klubów.
Naruszenie powyższego zakazu spowoduje automatyczne wstrzymanie w obsadzie sędziego od prowadzenia zawodów na okres ustalony przez Zarząd KS PZPN. Niezależnie od tego odsunięcia, sprawa zostanie przekazana do Wydziału Dyscypliny PZPN.
7. Do interpretacji niniejszych zasad awansu i spadku upoważniony jest Zarząd KS PZPN.
8. Decyzje w sprawach awansu i spadku na asystentów i asystentki oraz nadawania uprawnień, mają charakter nominacji i nie podlegają odwołaniu i zaskarżeniu.

9. Niniejsze zasady zostały przyjęte i zatwierdzone przez Zarząd PZPN w dniu 18 sierpnia 2011 roku.

Prezes PZPN *Grzegorz Lato*

188

Uchwała nr X/188 z dnia 18 sierpnia 2011 roku Zarządu Polskiego Związku Piłki Nożnej dot. Zasad selekcji i nadawania uprawnień obserwatorom szczebla centralnego

Na podstawie art. 34 § 1 pkt r) Statutu PZPN uchwała się następująco:

I. Przyjmuje się zasady nadawania uprawnień obserwatorom szczebla centralnego w następującym brzmieniu:

Zasady selekcji i nadawania uprawnień obserwatorów szczebla centralnego

I. Postanowienia ogólne

- 1. Niniejsze zasady spełniają wymogi i zostały dostosowane do warunków Konwencji Sędziowskiej UEFA.**
2. Użyte w niniejszych zasadach określenie „obserwator” oznacza obserwatora szczebla centralnego, tzn: Ekstraklasy, I i II ligi.
3. Uprawnienia obserwatora Ekstraklasy, I i II ligi na wniosek Zarządu KS PZPN nadaje Zarząd PZPN.
4. Wnioski w sprawie kandydatów na obserwatorów powinny być składane przez związki piłki nożnej na podstawie propozycji przedkładanych przez właściwe KS ZPN. Zarząd KS PZPN posiada także inicjatywę w przedstawianiu kandydatów nie ujętych we wnioskach Związków Piłki Nożnej.
5. KS PZPN posiada prawo weryfikacji przedkładanych list kandydatów zgłoszonych przez KS ZPN.
6. Obserwatorem Ekstraklasy, I lub II ligi nie może być prezes, pracownik oraz działacz społeczny klubu piłkarskiego uczestniczącego w rozgrywkach szczebla centralnego, a także osoba pełniąca funkcję delegata szczebla centralnego.
7. Uprawnienia obserwatora nadaje się na każdy sezon rozgrywkowy przed jego rozpoczęciem i jest to równoznaczne z nadaniem licencji sędziego – obserwatora zwanego dalej „obserwatorem”.
8. Obserwator Ekstraklasy I lub II ligi otrzymuje uprawnienia po zatwierdzeniu przez Zarząd PZPN.

9. Obserwator musi:
- a) posiadać minimum średnie wykształcenie (potwierdzone za zgodność z oryginałem przez Przewodniczącego KS ZPN kserokopią dokumentu poświadczającego poziom wykształcenia),
  - b) odznaczać się nienaganną postawą etyczno – moralną,
  - c) kierować się w swoim postępowaniu: obiektywizmem, rzetelnością oraz posiadać autorytet w organizacji sędziowskiej,
  - d) odznaczać się wysokim poziomem znajomości Przepisów Gry w Piłkę Nożną i ich interpretacją,
  - e) posiadać doświadczenie w prowadzeniu zawodów na szczeblu centralnym: był sędzią głównym w Ekstraklasie (obserwatorzy Ekstraklasy), I lub II ligi (obserwatorzy I ligi) II lub III lidze (obserwatorzy II ligi), asystentem międzynarodowym ze stażem nie krótszym niż 3 lata (obserwatorzy II ligi), asystentem I grupy ze stażem nie krótszym niż 5 lat (obserwatorzy II ligi). Pierwszą nominację obserwator może otrzymać po ukończeniu 45 lat,
  - f) aktywnie uczestniczyć w działalności macierzystego Kolegium Sędziów, szczególnie w zakresie szkolenia (nie dotyczy członków komisji działających w ramach KS PZPN),
  - g) uczestniczyć we wszystkich formach szkoleń organizowanych przez KS PZPN oraz KS ZPN,
  - h) wykazywać należyta dyspozycyjność przy obsadzie zawodów.
10. Obserwator może być pozbawiony przez Zarząd PZPN uprawnień na wniosek Zarządu KS PZPN.
11. Częstotliwość delegowania obserwatora na zawody piłkarskie leży w gestii Zarządu Kolegium Sędziów PZPN i nie podlega roszczeniom ze strony obserwatora, ani jego macierzystego ZPN.

II. Postanowienia szczegółowe

1. Obserwatorem danej ligi nie może być osoba posiadająca w tej lidze krewnego w linii prostej, osoby przysposobionej lub powinowatego do grupy II.
2. Liczbę obserwatorów Ekstraklasy, I i II ligi na każdy sezon rozgrywkowy każdorazowo ustala KS PZPN.
3. Przed rozpoczęciem każdej rundy rozgrywkowej kandydaci na obserwatorów poddawani są szkoleniu oraz egzaminowi teoretycznemu, który ma charakter zaliczeniowy. Dla kandydatów na obserwatorów II ligi ma on charakter konkursowy.
4. Zakres szkolenia, egzaminu i jego formę określa Zarząd KS PZPN. Minima zaliczeniowe wynoszą:
  - a) w przypadku egzaminu teoretycznego – 80% prawidłowych odpowiedzi,
  - b) w przypadku egzaminu filmowego – 70% prawidłowych odpowiedzi.

Zaliczenie egzaminu jest warunkiem nieodzownym do utrzymania uprawnień Obserwatora, ale o ostatecznym kształcie list przedstawianych Zarządowi PZPN decyduje Zarząd KS PZPN.

5. Kandydata na obserwatora można zwolnić, w uzasadnionych przypadkach, z udziału w szkoleniu oraz ze złożenia sprawdzianu w pierwszym terminie. Nie zwalnia to jednak obserwatora od złożenia egzaminu w terminie dodatkowym, wyznaczonym przez Zarząd KS PZPN.
6. Kandydat, który po raz pierwszy ubiega się o uprawnienia obserwatora II ligi powinien legitymować się udokumentowanym przeprowadzeniem minimum 10 obserwacji w III lidze.
7. Uprawnienia obserwatora wygasają:
  - a) po zakończeniu sezonu,
  - b) po ukończeniu 65 roku życia,
  - c) po złożeniu rezygnacji,
  - d) po podjęciu decyzji przez władze dyscyplinarne PZPN
  - e) w wyniku nie zastosowania się do przepisów i postanowień PZPN.
  - f) w przypadku obserwatorów Ekstraklasy z powodu braków kadrowych Zarząd KS PZPN może zwrócić się do Zarządu PZPN o przedłużenie uprawnień osobie mimo ukończenia 65 roku życia
8. Decyzje w sprawie umieszczenia na liście kandydatów na obserwatorów mają charakter nominacji i nie podlegają zaskarżeniu.

III. Postanowienia końcowe

1. Obserwator może być okresowo urlopowany.
2. Zarząd KS PZPN może wnioskować do Zarządu PZPN o zawieszenie uprawnienia obserwatora, lub skreślenie go z listy, jeżeli:
  - a) nie uczestniczy w działalności macierzystego Kolegium Sędziów,
  - b) ocenia sędziów nieobiektywnie, nieadekwatnie do ich umiejętności (zawyżania lub zaniżania noty)
  - c) kontaktuje się osobiście lub telefonicznie z przedstawicielami klubów rozgrywających zawody, na które został wyznaczony. W tym przypadku sprawa zostanie przekazana do Wydziału Dyscypliny PZPN.
3. Przewodniczący KS PZPN ma prawo do przeprowadzania egzaminów praktycznych (obserwacji) wszystkim sędziom szczebla centralnego, bez względu na ich terytorialną przynależność.

II. Niniejsza Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Prezes PZPN *Grzegorz Lato*

189

Uchwała nr X/189 z dnia 18 sierpnia 2011 roku Zarządu Polskiego Związku Piłki Nożnej w sprawie przyjęcia Zasad awansu i spadku sędzi Ekstraligi, I ligi oraz sędzi asystentek i powoływania kandydatek na sędzie I ligi

Na podstawie art. 34 § 1 pkt r) Statutu PZPN postanawia się, co następuje:

I. Przyjmuje się Zasady awansu i spadku sędzi Ekstraligi, I ligi kobiet oraz sędzi asystentek i powoływania kandydatek na sędzie I ligi w następującym brzmieniu:

**Zasady awansu i spadku sędzi Ekstraligi, I ligi kobiet
oraz sędzi asystentek i powoływania kandydatek na sędzie I ligi**

ROZDZIAŁ I. Postanowienia ogólne

1. Niniejsze zasady spełniają wymogi i zostały dostosowane do warunków Konwencji Sędziowskiej UEFA.
  2. Użyte w niniejszych zasadach określenie „sędzia główna lub asystentka szczebla centralnego” oznacza sędzię uprawnioną do prowadzenia zawodów Ekstraligi, I ligi kobiet, Pucharu Polski, Młodej Ekstraklasy, zawodów barażowych oraz Mistrzostw Polski w różnych kategoriach wiekowych.
  3. Ilekroć mowa w niniejszych zasadach o „sezonie rozgrywkowym” należy przez to rozumieć cykl rozgrywkowy (jesień – wiosna).
  4. Sędzia główna lub asystentka szczebla centralnego musi spełniać następujące wymagania:
    - a. posiadać minimum średnie wykształcenie (potwierdzone stosowną kserokopią dokumentu, poświadczonego za zgodność z oryginałem przez Przewodniczącego KS),
    - b. posiadać sprawność fizyczną oraz sportową sylwetkę,
    - c. odznaczać się nienaganną postawą etyczno-moralną,
    - d. działać aktywnie w macierzystej organizacji sędziowskiej - szczególnie w zakresie szkolenia,
    - e. osiągać pozytywne oceny na prowadzonych zawodach,
    - f. nie może być pracownikiem ani działaczem społecznym żadnego klubu sportowego posiadającego sekcję piłki nożnej,
    - g. wykazywać właściwą dyspozycyjność do prowadzenia zawodów.
  5. Uprawnienia do prowadzenia zawodów dla sędzi szczebla centralnego nadawane są na jeden sezon rozgrywkowy i są równoznaczne z nadaniem licencji.
  6. W uzasadnionych przypadkach Zarząd KS PZPN ma prawo cofnąć uprawnienia sędzi danej klasy rozgrywkowej w trakcie trwania sezonu rozgrywkowego gdy:
    - a. nie przestrzega lub uchyla się od spełniania wymogów ujętych w niniejszych zasadach;
    - b. naruszy normy etyczno-moralne w związku z pełnieniem funkcji sędzi (w tym również, gdy zostanie skazana prawomocnym wyrokiem przez sąd powszechny za przestępstwa popełnione umyślnie lub przestępstwo związane z korupcją w sporcie);
    - c. nie przestrzega regulaminów i postanowień PZPN,
    - d. prowadzi zawody na niezadowalającym poziomie.
  7. Awans lub prolongata uprawnień sędzi głównej lub asystentki szczebla centralnego następuje po spełnieniu wszystkich warunków zawartych w niniejszych zasadach. W uzasadnionych przypadkach w trakcie trwania sezonu Zarząd KS PZPN może wnioskować do Zarządu PZPN o nadanie uprawnienia do prowadzenia zawodów w klasie wyższej.
- Ustala się następujące grupy klasyfikacyjne sędzi szczebla centralnego: sędzie Ekstraligi, sędzie pierwszej oraz sędzie asystentki

8. Awans i spadek sędzi Ekstraligi, I ligi i asystentek następuje po zakończeniu całego sezonu rozgrywkowego, za wyjątkiem przypadków dotyczących cofnięcia uprawnień sędzi opisanych w punkcie 6 od litery a) do litery d) oraz w punkcie 7.
9. Zarząd KS PZPN może wnioskować do Zarządu PZPN o przesunięcie do niższej klasy sędzię mimo, że nie znalazła się na miejscu spadkowym.

ROZDZIAŁ II. Postanowienia dotyczące wieku i liczby sędziów

1. Dla sędzi poszczególnych klas - Ekstraligi, I ligi i sędzi asystentek ustala się następujące granice wieku:
  - a. sędzie międzynarodowe – wg aktualnych ustaleń FIFA,
  - b. sędzie Ekstraligi – do 45 lat,
  - c. sędzie I ligi – do 43 lat,
  - d. sędzie asystentki – do 43 lat
  - e. sędzie awansujące z I ligi do Ekstraligi – 36 lat i mniej.
  - f. sędzie awansujące do ligi I i grupy asystentek – 30 lat i mniej
2. Ustala się następującą maksymalną liczbę sędzin:
  - a. Ekstraliga – do 14,
  - b. I liga – do 28,
  - c. Asystentki - do 50.
3. Jako miarodajny przyjmuje się wiek osiągnięty przez sędzię w danym roku kalendarzowym (tzn. że sędzia może awansować do Ekstraligi zgodnie z zasadami awansu w roku kalendarzowym, w którym kończy 36 rok życia, a do I ligi gdy kończy 30 rok życia).
4. Uprawnienia sędzi do prowadzenia zawodów Ekstraligi, i I ligi kończą się 30 czerwca kolejnego roku.
5. Sędzia, która osiąga granicę wieku w danym roku kalendarzowym, nie uzyskuje prolongaty swoich uprawnień, począwszy od rundy jesiennej.
6. Jeżeli sędzia, ze względu na wiek, opuszcza Ekstraligę lub I ligę i nie znajduje się na miejscu spadkowym, Zarząd KS PZPN za zgodą Zarządu PZPN ma prawo do uzupełnienia listy w tej klasie rozgrywkowej spośród tych sędzi, które spełniają wymogi niniejszych zasad.
7. Listę kandydatek na sędzie Ekstraligi, I ligi oraz sędzie asystentki (wg ilości ustalonych w punkcie 2) ustala Zarząd KS PZPN.

ROZDZIAŁ III. Egzaminy – obserwacje

1. Na wszystkich zawodach ligowych oraz na ustalonych przez Zarząd KS PZPN meczach Pucharu Polski, zawodach barażowych oraz o Mistrzostwo Polski w różnych kategoriach wiekowych, sędzie są poddawane egzaminom praktycznym – obserwacjom. Oceny wystawiane są w skali od 5,0 do 10,0 co 0,1 i stanowią jeden z elementów przy rozpatrywaniu awansów i spadków sędzi przez Zarząd Kolegium Sędziów PZPN.
2. W przypadku prowadzenia zawodów przez sędzie poza granicami kraju, na mocy podpisanej umowy w ramach wymiany sędzi – pomiędzy PZPN a innymi Federacjami, oceny uzyskane przez sędzie na tych zawodach nie są wliczane do średniej za dany sezon rozgrywkowy.
3. Sędzie Ekstraligi i I ligi prezentujące wysoki poziom prowadzenia zawodów będą częściej uwzględniane w obsadzie zawodów. Liczba zawodów do prowadzenia przez sędzię nie podlega roszczeniom z jej strony i nie podlega uzasadnianiu ze strony KS PZPN.

4. W przypadku otrzymania oceny 7,4 lub niższej z egzaminu praktycznego, Zarząd KS PZPN w ciągu 7 dni dokona analizy wystawionej oceny i podejmie stosowne decyzje tzn.:
  - a. może unieważnić ocenę w przypadku rażącej pomyłki obserwatora w ocenie sędzi,
  - b. może poddać sędzię obserwacji w niższej klasie rozgrywkowej,
  - c. w przypadku potwierdzenia niskiego poziomu sędziowania, poddać egzaminowi komisijnemu.
5. Średnią ocen z egzaminów praktycznych ustala się zgodnie Rozdziałem V pkt 1.

ROZDZIAŁ IV. Egzamin teoretyczny i kondycyjny

1. W każdym sezonie rozgrywkowym KS PZPN organizuje następujące kursy i egzaminy:
  - a. centralny letni kurs dla sędzi Ekstraligi, I ligi i sędzi asystentek,
  - b. centralny zimowy kurs dla sędzi Ekstraligi, I ligi i sędzi asystentek,
  - c. konferencje szkoleniowo-unifikacyjne.
2. Na każdym kursie przeprowadzany jest egzamin teoretyczny i kondycyjny.
3. KS PZPN może na kursie zimowym, w przypadku bardzo trudnych warunków atmosferycznych i terenowych, ograniczyć zakres egzaminu kondycyjnego lub przeprowadzić go w hali.
4. Wszystkie egzaminy mają charakter zaliczeniowy. Minima zaliczeniowe wynoszą:
  - a. dla testu pisemnego – 80% prawidłowych odpowiedzi,
  - b. dla sprawdzianu kondycyjnego (sprawdzian interwałowy),
  - c. dla sprawdzianu filmowego – 70 % prawidłowych odpowiedzi.

Sprawdzian kondycyjny składa się z dwóch testów. Warunkiem zaliczenia tego sprawdzianu jest uzyskanie minimum zaliczeniowego z testu 1 i testu 2.

Test 1:

6 x 40 metrów w odstępach 1,5 minutowych – maksymalny dopuszczalny czas dla sędzi Ekstraligi i sędzi międzynarodowych 6,6 sekundy dla sędzi I ligi, 6,8 dla każdego z 6 szybkich biegów dla asystentek Ekstraligi i asystentek międzynarodowych 6,4 sekund– ze startu lotnego, a dla pozostałych asystentek 6,6 sekundy.

Jeżeli sędzia upada lub potyka się, dostaje dodatkową próbę (1 próba = 1 x 40 metrów).

Jeśli sędzia nie zalicza jednej z sześciu prób, to dostaje tylko jedną dodatkową próbę po szóstym starcie. Jeśli dwa sprinty są niezaliczone, to sędzina nie zalicza tego testu.

Test 2:

Sprawdzający naprzemienną aktywność biegu z chodem.

Na pierwszy gwizdek prowadzącego test – sędzie międzynarodowe i Ekstraligi, muszą pokonać 150 metrów w czasie 35 sekund z miejsca startu. Po czym mają na pokonanie 50 metrów marszem sędzie Ekstraligi i międzynarodowe 40 sekund, a asystentki, asystentki międzynarodowe oraz sędzie I ligi muszą pokonać 150 metrów w czasie 35 sekund oraz dojść 50 metrów w czasie 45 sekund. Asystentki I i II ligi mają czas 35 sekund na pokonanie 150 metrów i 50 sekund na dojście 50 metrów. Na kolejny sygnał gwizdka sędziny i sędziny asystentki muszą ponownie przebiec 150 metrów w czasach określonych powyżej, następnie kolejne przejście 50 metrów również w czasach jak powyżej. To składa się na 1 okrążenie.

Każda sędzia musi dotrzeć przed sygnałem gwizdka do „strefy chodzenia”, którą wyznaczają 4 pachołki (3 metry przed i 3 metry za oznaczeniem dystansu 150 metrów). Jeśli sędzia wyraźnie nie postawi jednej stopy w „strefie chodzenia”, to

obsługujący test sygnalizuje powyższe zdarzenie. Za pierwszym razem sędzia otrzymuje ostrzeżenie, za drugim zostaje wykluczona.

Sędzie nie mogą opuścić „strefy chodzenia” przed następnym gwizdkiem.

Minimalna liczba okrążeń do zaliczenia tego testu wynosi 10. Łącznie test nie może trwać więcej niż 15 okrążeń.

5. W przypadku nie osiągnięcia wyznaczonych czasów lub dystansów test kondycyjny nie będzie zaliczony.
6. Egzaminy teoretyczne i sprawdziany kondycyjne (organizowane według pkt. 1 a i b) są brane pod uwagę przy rozpatrywaniu awansów i spadków sędzi po zakończeniu sezonu rozgrywkowego. Do awansu może być brana pod uwagę jedynie ta sędzia, która zaliczy egzaminy (letni i zimowy) w pierwszych, oficjalnych terminach.
7. W uzasadnionych przypadkach (choroba, kontuzja) Zarząd KS PZPN ma prawo zwolnić sędzię z uczestnictwa w egzaminach. Nie zwalnia to jednak od złożenia egzaminów przed Komisją w terminie dodatkowym (uznawanym w tym przypadku jako pierwszy termin), wyznaczonym przez Zarząd KS PZPN.
8. Delegowanym na zawody w czasie egzaminów, zaliczone zostaną wyniki osiągnięte w oficjalnym dodatkowym terminie, jakby uzyskane zostały w pierwszym terminie. Nie powoduje to wstrzymania sędziny w obsadzie zawodów do momentu zaliczenia egzaminów.
9. Jeżeli sędzia międzynarodowa w okresie nie dłuższym niż 30 dni przed wyznaczonym terminem egzaminu, uczestniczyła w oficjalnym kursie UEFA lub FIFA, to wynik sprawdzianu kondycyjnego zostanie jej zaliczony, jeśli zakres i forma tego egzaminu były identyczne jak przewidziane w Polsce. Podstawą do zaliczenia w takim przypadku będzie oficjalny dokument UEFA lub FIFA.
10. Sędzia Ekstraligi, I ligi lub sędzia asystentka która nie zaliczy jednego z egzaminów (teoretycznego lub kondycyjnego) lub wszystkich w wyznaczonym przez Zarząd KS PZPN terminie z uwzględnieniem punktu 7, egzamin teoretyczny i kondycyjny zalicza w następnym wyznaczonym przez Zarząd KS PZPN terminie.
11. Do czasu zaliczenia egzaminu sędzia nie jest uwzględniana w obsadzie zawodów. Po powtórnym nie zaliczeniu któregośkolwiek z egzaminów w dodatkowym terminie, sędzia Ekstraklasy zostanie przesunięta do niższej klasy rozgrywkowej.
12. Sędzia, która z przyczyn nieusprawiedliwionych nie weźmie udziału w jednym z egzaminów, lub nie zaliczy dwukrotnie jednego z egzaminów zostanie przekazana do dyspozycji macierzystego KS ZPN.
13. Sędzia, która w trakcie zdawania egzaminu kondycyjnego dozna kontuzji, potwierdzonej przez lekarza, uniemożliwiającej jej zaliczenie egzaminu, może go powtórzyć, w warunkach określonych przez Zarząd KS PZPN (w hali lub na powietrzu) po zgłoszeniu gotowości przystąpienia do testu sprawnościowego. W tym przypadku zaliczenie tego egzaminu w terminie poprawkowym traktowane jest jako egzamin w pierwszym terminie.
14. Wszystkie egzaminy poprawkowe (o których mowa w niniejszych zasadach) odbywają się tylko w terminach ustalonych przez Zarząd KS PZPN.
15. Sędzie zobowiązane są do udziału w szkoleniu korespondencyjnym. O formie i treści tego szkolenia każdorazowo decyduje Zarząd KS PZPN.
Nie nadesłanie prac w wyznaczonym terminie spowoduje wstrzymanie sędzi w obsadzie zawodów do czasu wywiązania się z tego wymogu.

ROZDZIAŁ V. Listy klasyfikacyjne

1. Po zakończeniu każdej rundy rozgrywkowej Zarząd KS PZPN ustala listę klasyfikacyjną sędzi danej klasy rozgrywkowej, biorąc pod uwagę m. in.:

- a. średnią ocen uzyskanych od obserwatorów za przeprowadzone zawody,
- b. ranking ustalony przez Komisję Szkoleniową (dotyczy miejsc spadkowych lub do awansu),

Na podstawie ocen i rankingów obu rund, Zarząd KS PZPN ustala ostateczną listą klasyfikacyjną sędzi.

2. Do sklasyfikowania sędzi niezbędne jest przeprowadzenie minimum 5 zawodów na szczeblu centralnym w danym sezonie rozgrywkowym.

ROZDZIAŁ VI. Awanse i spadki

1. O awansach i spadkach decyduje lista klasyfikacyjna ustalona według zasad zawartych w Rozdz. V pkt 1 oraz wymogi dotyczące wieku sędzi ujęte w Rozdziale II pkt. 1. Awans z I ligi uzyskuje minimum 1 sędzia a szeregi Ekstraligi opuszcza minimum 1 sędzia. Decyzje w tym zakresie podejmuje Zarząd KS PZPN.
2. Sędzie I ligi ubiegające się o awans oprócz spełnienia wszystkich wymogów zawartych w niniejszych zasadach muszą przeprowadzić minimum sześć egzaminowanych zawodów w sezonie.
3. Stronami w odniesieniu do niniejszych zasad awansów i spadków są tylko sędzie szczebla centralnego KS PZPN.

ROZDZIAŁ VII. Sędzie międzynarodowe i kandydatki na sędzie międzynarodowe – zasady mianowania

1. Sędzie główne międzynarodowe muszą wykazać się komunikatywną znajomością języka angielskiego. Zasady sprawdzania znajomości języka obcego ustala Zarząd KS PZPN.
2. Uprawnienia sędzi FIFA może uzyskać po raz pierwszy sędzia Ekstraligi, która:
  - a. nie przekroczyła wieku 40 lat w momencie nominacji,
  - b. była sędzią Ekstraligi w której przeprowadziła minimum 20 zawodów wyznaczonych przez KS PZPN,
  - c. wg oceny Zarządu KS PZPN prowadzi zawody w Ekstralidze na poziomie bardzo dobrym, o ustabilizowanej formie,
  - d. spełnia wszystkie warunki – wymogi określone przez FIFA dla danej klasy sędzin,
  - e. Zarząd KS PZPN przedstawia listę kandydatek na sędzie międzynarodowe Zarządowi PZPN do zatwierdzenia.
3. Sędzina FIFA uzyskuje prolongatę uprawnień na następny sezon rozgrywkowy, jeśli spełnia następujące warunki:
  - a. prowadzi, wg oceny Zarządu KS PZPN, zawody w Ekstralidze na poziomie bardzo dobrym,
  - b. na zawodach międzynarodowych uzyskuje co najmniej dobre oceny,
  - c. odpowiada warunkom podanym w Rozdziale II punkt 1a dot. wieku.
4. Kolejność zgłoszenia sędzi na listę FIFA ustala KS PZPN.

ROZDZIAŁ VIII. Kandydatki na sędzie I ligi i sędzie asystentki :

4. Po zakończeniu każdej rundy wiosennej danego sezonu rozgrywkowego poszczególne Kolegia Sędziów wytypują spośród swoich sędzi rzeczywistych z przynajmniej dwuletnim stażem sędziowskim kandydatki na sędzie I ligi i sędzie asystentki . Po analizie zgłoszeń ostateczną listę ustali Zarząd KS PZPN.
5. Kandydatki poddane zostaną egzaminowi konkursowemu. Minimum wynosi:
  - a. dla testu pisemnego – 80% prawidłowych odpowiedzi.

- b. dla sprawdzianu kondycyjnego (sprawdzian interwałowy – testy nr 1 i 2).
Warunkiem zaliczenia testu nr 2, jest przebiegnięcie 10 okrążeń.
  - c. dla sprawdzianu filmowego – 70 % prawidłowych odpowiedzi.
6. Kandydatki, które nie zdadzą powyższego egzaminu zostaną przekazane do dyspozycji macierzystych KS-ów, bez możliwości zastąpienia ich innymi.
6. Awans do I ligi lub grupy asystentek uzyskają na zasadzie konkursu najlepsze kandydatki. O ostatecznej liczbie sędzi awansujących decyduje Zarząd KS PZPN.

ROZDZIAŁ IX. Postanowienia końcowe:

1. Sędzia szczebla centralnego może być czasowo urlopowana po uprzednim uzyskaniu zgody Zarządu KS PZPN. W stosunku do tych sędzi obowiązują wszystkie postanowienia niniejszych zasad dotyczące egzaminów.
2. Zgoda KS PZPN na czasowy urlop powinna określać :
  - a. długość okresu urlopowania,
  - b. wymogi, jakie sędzia musi spełnić, aby uzyskać prolongatę uprawnień na nowy sezon rozgrywkowy.
3. Nie prowadzenie zawodów na szczeblu centralnym w okresie przekraczającym 12 miesięcy powoduje przesunięcie sędzi o jedną klasę rozgrywkową niżej. Prowadzenie zawodów w tej klasie rozgrywkowej uzależnione jest od spełnienia wymogów egzaminacyjnych przewidzianych dla tej klasy rozgrywkowej oraz limitów wiekowych. Przesunięcie sędzi może nastąpić od początku nowego sezonu rozgrywkowego. Sędzie te mogą ponownie ubiegać się o awans po minimum jednym sezonie rozgrywkowym i przeprowadzeniu minimum 10 spotkań wyznaczonych przez KS PZPN.
4. Każdy czasowy brak dyspozycyjności do prowadzenia zawodów wymaga pisemnego uzasadnienia złożonego do Zarządu KS PZPN.
5. W uzasadnionych przypadkach Zarząd KS PZPN ma prawo delegować na zawody o mistrzostwo Ekstraligi wyróżniające się sędzie I ligi.
Ocenę wystawioną przez obserwatora zalicza się do średniej ocen sędzi z egzaminów praktycznych w tej klasie, do której uzyskała uprawnienia na dany sezon rozgrywkowy.
6. W przypadku stwierdzenia przez Zarząd KS PZPN lub powołaną w tym celu komisję (na podstawie zapisu video), że obserwator wystawił nieadekwatną ocenę w stosunku do zdarzeń, mających wpływ na końcowy wynik zawodów lub w odniesieniu do kar indywidualnych i zespołowych - Zarząd KS PZPN ma prawo unieważnić ocenę. W tym przypadku w odniesieniu do obserwatora zostaną zastosowane odpowiednie sankcje.
7. Wprowadza się bezwzględny zakaz kontaktu telefonicznego lub osobistego sędzi z przedstawicielami klubów. Naruszenie powyższego zakazu spowoduje automatyczne wstrzymanie jej w obsadzie zawodów na okres ustalony przez Zarząd KS PZPN. Niezależnie od tego sprawa zostanie przekazana do Wydziału Dyscypliny PZPN.
8. Do interpretacji niniejszych zasad awansu i spadku upoważniony jest Zarząd PZPN.
9. Decyzje Zarządu KS PZPN w sprawie awansów i spadków mają charakter nominacji i nie podlegają odwołaniu oraz zaskarżeniu.
10. Niniejsze zasady zostały przyjęte i zatwierdzone przez Zarząd PZPN w dniu 18 sierpnia 2011 roku

II. Niniejsza Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Prezes PZPN *Grzegorz Lato*